

Programma voor de maanden juli-augustus

Kijk altijd voordat u wilt deelnemen aan een activiteit op onze website www.ivn.nl/afdeling/baarlo-maasbree voor de meest actuele informatie!!

- Woe. 17 juli Lezing over kruiden door herborist Diana Vossen bij 't Paedje. Aanvang 20.00 uur.
- Zo. 21 juli Kruidenexcursie bij de Groote Peel met proeverijtje. Meer informatie en aanmelden tijdens de lezing van woensdag bij: elsvanknippenberg@live.nl
Het aansluitende proeverijtje is voor onze eigen IVN-leden gratis.
- Zo. 4 aug. Excursie plantenwerkgroep naar de Verborgten Tuin. Het tijdstip hangt af van de weersvooruitzichten van die dag. Kijk t.z.t. op onze website voor meer info.
- Woe. 14 aug. Lezing over nachtvlinders met Jan en Riek bij 't Paedje, Zuivelstraat 3a in Baarlo. Aanvang 20.00 uur, aansluitend gaan we op zoek naar nachtvlinders in het Kuukven.
- Zo. 1 sept. Excursie plantenwerkgroep naar de Elsbeemden. We vertrekken om 9.00 uur vanaf de p-plaats bij de Geldmaat in Baarlo.

Kijk voor meer IVN-activiteiten in de buurt op de website van onze collega-afdelingen!

Website: www.facebook.com/ivnbaarlomaasbree
e-mail adres: www.ivn.nl/afdeling/baarlo-maasbree
IVN-baarlo-maasbree@hotmail.com

www.instagram.com/ivnbaarlomaasbree

Rabobank
Venlo e.o.

Voor € 20,- per jaar bent u lid. U kunt dan meedoen met alle activiteiten en u ontvangt maandelijks ons krantje met info en het programma.

Slecht jaar voor bestuivende insecten:

Weinig bijen, vlinders en hommels. "Mijn tuin bloeit wel, maar zoemt en fladdert niet".

Veel natuurliefhebbers uiten hun zorgen over hun ervaringen uit de eigen tuin. Zulke waarnemingen over lage aantallen bijen en vlinders komen overeen met landelijke metingen, blijkt uit een rondgang langs insectenexperts.

Voor vlinders waren mei en juni in elk geval slecht; de aantallen dagvlinders zijn in Nederland in ruim dertig jaar tijd meer dan gehalveerd, waarbij al meerdere soorten zijn uitgestorven. En vorig jaar hadden de vlinders het slechtste jaar ooit gemeten.

Bij vlinders bestaat een goed zicht op de landelijke aantallen dankzij een groot meetnetwerk. Ze worden al jaren op dezelfde manier geteld door vrijwilligers langs exact dezelfde looproutes. Binnen datzelfde landelijke telnetwerk worden ook hommels geteld. Daar lijkt dit jaar nog iets gekks mee aan de hand: in juni stortten de hommelaantallen in, tot iets meer dan een derde van de normale aantallen voor de tijd van het jaar.

Wat voor vlinders en hommels geldt, lijkt ook voor kleinere wilde bijensoorten op te gaan; het algemene beeld is dat de bijenaantallen dit jaar zeer laag zijn. Op droog gebleven plekken zijn de meeste soorten nog wel te vinden, maar in veel lagere aantallen dan normaal.

In langdurig overstroomde gebieden lijken meerdere soorten volledig verdwenen. Dat geldt bijvoorbeeld voor natuurgebieden die niet alleen in de winter, maar ook in de lente onder water hebben gestaan. Zuurstoftekort, schimmel en te lage temperaturen zijn bij aanhoudende nattigheid desastreus voor alle bodem bewonende bijen.

De structurele afname van bestuivende insecten heeft andere oorzaken: stikstofvervuiling, intensivering van het landschapsgebruik en vermoedelijk ook grootschalig gebruik van insecticiden. De recente weersextremen komen daar nog bovenop, zeggen de experts.

Is er ook nog iets opbeurends te melden?

Zweefvliegen lijken het wel redelijk te doen en helemaal aan het begin van het voorjaar deden vroege algemene soorten als het koolwitje en de dagpauwoog het wel goed. Die hebben toen eitjes afgezet, en die rupsen hadden vervolgens door alle regen meer dan genoeg te eten. Die soorten zouden deze zomer, in hun tweede generatie, juist kunnen opleven.

En die regen is mogelijk ook goed voor het herstel van bloeiende planten.

Bestuivende insecten gaan onder meer achteruit door een afname van (geschikt) stuifmeel en nectar in het landschap. Wilde bloemen terugkrijgen is dus belangrijk om insectensterfte tegen te gaan.

Maar inmiddels bestaat in Nederland ook het omgekeerde probleem: er zijn zo weinig bestuivende insecten over, dat wilde bloemen niet meer bestoven worden. De bloemen kunnen hierdoor minder goed zaad vormen en dreigen op hun beurt verder te verdwijnen uit het landschap, en met de toename van weersextremen door klimaatverandering, lijkt dat een vicieuze cirkel die steeds moeilijker te doorbreken is.

Bron: NOS Nieuws

Vrijwilligers gezocht voor vleermuismonitoring

De Zoogdiervereniging is voor Venlo en omgeving op zoek naar vrijwilligers. Er wordt van je verwacht dat je samenwerkt in het bestaande team van vrijwilligers en jaarlijks als team 3 routes in Venlo aflegt met de auto in de periode 15 juli-eind augustus (een route is ongeveer 30 km en wordt vlak na zonsondergang gereden). Hierbij wordt gebruik gemaakt van een speciale batdetector die automatisch de echolocatiegeluiden van vleermuizen registreert. De afgelegde route wordt binnen 10 dagen nog een keer herhaald. De gemaakte opnames worden door het team gedetermineerd met de gratis software Batexplorer (de Zoogdiervereniging leidt je hier in op door middel van jaarlijkse cursussen).

Ervaring met (het determineren) van vleermuisgeluiden is niet nodig, hierin wordt je opgeleid. Bovendien worden de vleermuisgeluiden door de Zoogdiervereniging nog gevalideerd, en krijg je hierop een terugkoppeling, zodat je elk jaar beter wordt in de determinatie van geluiden. Ook als je alleen interesse hebt in het rijden van de routes kun je contact met ons opnemen. De Zoogdiervereniging zoekt twee nieuwe vrijwilligers die zowel routes gaan rijden als geluiden analyseren. De overige leden van het team kunnen je inwerken en helpen bij alle werkzaamheden. Een specifieke kennis van vleermuizen is handig maar niet noodzakelijk. De routes zijn bepaald op basis van geschikte landschappen voor de doelsoorten en toegankelijke wegen.

Voor meer informatie kijk op:

<https://www.zoogdiervereniging.nl/doe-mee/tellen/telprojecten/nem-vtt/vleermuismonitoring-venlo>

De oehoe is bezig aan een comeback

Er komen steeds meer oehoes in Nederland. Sinds de eeuwwisseling is de uilensoort met een gestage opmars bezig. Rond 2000 werd er af en toe een nestelend paar gevonden, nu zijn er mogelijk al ongeveer honderd oehoes in Nederland.

De komst van de oehoes naar ons land hebben we te danken aan Duitsland: daar heeft een succesvolle herintroductie plaatsgevonden en wordt niet meer op de uilen gejaagd. Sindsdien hebben ze hun leefgebied steeds verder uitgebreid en zijn ze zodoende ook bij ons terecht gekomen. De oostelijke provincies waren het eerst aan de beurt.

De oehoe is in Europa de grootste uilensoort. Een volwassen vogel kan 70 centimeter hoog worden en een spanwijdte tot wel 180 centimeter krijgen. Het vrouwtje wordt het grootst en kan prooien tot een kilo of drie meezeulen. Er zijn ook bedreigingen die de groei van de populatie kunnen afremmen. Vooral het verkeer maakt slachtoffers. En prikkeldraad. Een oehoe heeft ongelooflijk goede ogen, maar als hij volledig gefocust achter een haas aan gaat, dan ziet hij dat niet en blijft hij erin hangen. In Twente is op verschillende plaatsen het prikkeldraad vervangen door ander hekwerk en dat helpt.

Via waarneming.nl zijn er in onze provincie al oehoes gezien in de Ravenvennen, Landgoed de Hamert, Wessum, Maastricht, Sevenum, Nederweert, Mariapeel, Posterholt, Blitterswijk, Heldense bossen, Kessel en bij het Zwart Water in Venlo.

Een mooie middag in de Jochumhof

Op zondagmiddag 30 juni staan 13 belangstellenden klaar voor een rondleiding door de Jochumhof. Onze gids Jan Mooren staat ons al op te wachten bij de toegangspoort aan het Museumplein.

De Botanische tuin Jochumhof kent een lange geschiedenis. De oudste delen van de tuin dateren uit 1799, toen op de plaats van de huidige botanische tuin een kapitaal landhuis stond. In 1933 startte de enthousiaste pater Peter Jochum een botanische tuin om het biologieonderwijs aan het Seminarie van klooster Sint Michaël te ondersteunen. Diverse deeltuinen stammen nog uit deze periode en de meeste bomen kwamen van sierteler Bert Faassen (van Faassen-Hekkens), waarmee Pater Jochum was bevriend. In latere perioden werd de tuin uitgebreid met een kruidentuin, een heemtuin en een mediterrane kas.

Pater Jochum werd in 1890 geboren als Peter Jochum in Schiffweiler, in het Saarland. In 1926 kwam hij naar Steyl om les te geven aan de priesteropleiding. Hij doceerde in verschillende vakken, waaronder biologie. Pater Jochum leefde tot 1979 en rust op de begraafplaats van het klooster Sint Michaël.

In 1971 werd het werk van Pater Jochum overgenomen door een Stichting en werd de tuin naar hem vernoemd. In 1973 werden de heemtuin en de kruidentuin aangelegd. In 1978 volgde de Tiglientuin. Deze Tiglientuin is vernoemd naar het geologische tijdperk Tiglien. Twee miljoen jaar geleden werd hier door de Rijn en Maas klei afgezet. Toen de klei werd afgegraven voor de keramische industrie werden veel fossielen gevonden. Hierdoor weten we welke planten en dieren er in die tijd hier leefden. Het klimaat van toen leek op het huidige klimaat, er groeien hier nog steeds planten die ook in het Tiglien voorkwamen zoals: Winterlinde, Pepernoot, Tulpenboom, Hulst, Vleugelnoot, Spaanse aak, Kalmoes, Gele lis en Koekoeksbloem. De dieren die toen leefden zoals de Tegelse bever (Reuzenbever) en het Tegels hert, de Makaak van Tegelen (een staartloze aap), paarden en zelfs olifanten, zijn inmiddels uitgestorven of tijdens de laatste IJstijd naar zuidelijker streken vertrokken. Tegenwoordig is er in de Tiglientuin een levensechte kopie van een Tegelen bever te bewonderen.

We lopen verder naar de Heemtuin; hier zien we allemaal inheemse planten en bomen. Er staat onder andere: Trosvlier, Meidoorn, Lijsterbes, Linde en heel veel bloeiende planten zoals: Betonie, Gewone ossentong, Wilde marjolein, Rechte ganzerik, Sint Janskruid, Jakobskruid, Zeepkruid, Rode spoorbloem, Rapunzelklokje, Glaskruid, Aarereprijs, Prikneus, Slanke mantelanjer, Salomonszegel, Muurleuwenbek, Bont kroonkruid en Slangenkruid.

We nemen een kijkje in de rotstuin waar Pater Jochum startte met zijn botanische tuin. Met Maaskeien en planten uit Zuid-Duitsland en Noord-Italië startte hij de aanleg van een tuin om studenten op de priesteropleiding praktijkles biologie te kunnen geven. Sinds 1933 is de padenstructuur hetzelfde gebleven: vrijwel alle bomen en heesters van destijds staan er nog zoals de Dwergmispel, de Levensboom, Bergden en de Ginkgo.

We bewonderen de Rozentuin met de Hortensia's en we krijgen uitleg over enkele bijzondere bomen die hier in de Jochumhof te zien zijn.

De Tulpenboom (*Liriodendron tulipifera*). Uit fossiele vondsten in de klei van Tegelen blijkt dat de tulpenboom van nature al in Limburg groeide vóór de ijstijden.

Vervolg: zie volgende bldz.

De vleugelnoot (Pterocarya) behoort tot de walnotenfamilie. Zowel de Nederlandse als de wetenschappelijke naam slaat op de vruchten, waar 2 schutbladen omheen zijn gevormd als een soort vleugels. Pteron betekent 'gevleugeld' en karyon 'noot'. Uit fossiele vondsten in de klei van Reuver blijkt dat de vleugelnoot al vóór de ijstijden van nature in Limburg groeide. Noorse esdoorn (Acer platanoides Faassen's Black), een donkerbladige esdoorn, gekweekt door boomkweker Bert Faassen; het eerste exemplaar staat hier in de Jochumhof.

De Japanse notenboom (Ginkgo biloba Pendula), de boom die hier in de Jochumhof staat, is 100 jaar oud en heeft horizontaal spreidende takken. De Zevenzonenboom (Heptacodium miconioides) is een van de best bewaarde geheimen in de bomen- en plantenwereld. Deze kleine boom afkomstig uit China, bloeit laat in de zomer met prachtige, witte, sterachtige bloemen in zeven vertakte trosjes. Hier dankt de Zevenzonenboom zijn bijzondere naam aan. Door de late, zoet geurende bloei zijn vlinders, bijen en andere insecten de boom erg dankbaar.

De Californische nootmuskaat of Stinkende ceder (Torreya californica) is een traag groeiende conifeer met iets afhangende takken. De boom wordt nootmuskaatboom genoemd omdat de vrucht op die van de nootmuskaat lijkt. Monnikspeper (Vitex agnus-castus), ook wel kuisheidsboom genoemd, werd aangeplant in elke kloostertuin. Uit de bloesems van deze plant ontstaan zaden die op zwarte peperkorrels lijken. Monnikspeper dankt zijn naam aan het feit dat de bes lijkt en smaakt als de "echte" peperkorrels. Verder komt de naam monnik erin voor, omdat in de middeleeuwen de bessen veel werd gebruikt door monniken om hun voedsel op smaak te brengen. De bewering dat monnikspeper het libido zou onderdrukken was ook een reden voor monniken om de gemalen bessen toe te voegen aan hun voedsel.

Jan Mooren, met Zevenzonenboom

5

De Blazenboom of Lampionboom (Koelreuteria paniculata), Het blad is in het voorjaar bronskleurig en verkleurt in de herfst naar geel tot oranje. De talrijke kleine, gele bloemen staan in pluimen, na de bloei volgen driehoekige blaasvruchten waarin zich het zaad bevindt.

De Zakdoekjesboom of Vaantjesboom (Davidia involucrata) heeft zijn naam te danken aan zijn unieke bloei. In mei hangen de takken vol met afhangende witte schutbladeren, die lijken op zakdoekjes.

De Moerascipres (Taxodium distichum) is een bladverliezende conifeer. In het voorjaar loopt die uit met frisgroene naalden die later verkleuren naar dofgroen. In de herfst verkleuren de naalden naar bruinrood.

De Europese pimpernoot (Staphylea pinnata) waarvan de trossen met vruchtdozen de sierwaarde van deze heester bepalen. De zaden zijn eetbaar net als het blad, zowel gekookt als rauw. Een andere Nederlandse naam voor deze plant is: paternosterbollekesboom, vroeger gebruikten paters de zaden als kralen aan de paternoster (rozenkrans). Een andere naam is klootzakkenboom, vanwege de vorm van de vruchtdozen.

De Doodsbeenderenboom (Gymnocladus dioica) valt het meest op in de winter. Zijn blauwgrijze takken lijken dan net skeletbeenderen, vandaar de naam.

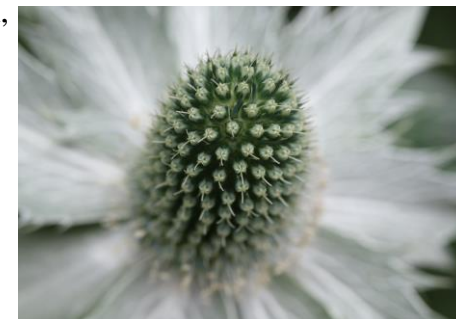
We krijgen een mooi beeld van al het werk dat hier wekelijks door de vrijwilligers wordt verzet en we hebben respect voor de manier waarop de tuin er nu uitziet.

We kijken nog even in de Mediterrane kas en de Succulentenkas, die bij de voormalige boerderij stond en ooit bedoeld was voor het kweken van groenten voor het klooster.

Na ruim anderhalf uur zit de rondleiding erop en gaan we naar het Maasterras waar we genieten van koffie/thee en een lekker stukje vlaai.

Onze gids gebruikte een aantal keren het woord 'dendroloog'. Een dendroloog is een specialist op het gebied van de dendrologie, de wetenschappelijke studie van bomen en houtachtige planten.

Deze expert richt zich op het identificeren, classificeren, bestuderen en begrijpen van bomen, inclusief hun groei, structuur en ecologie. Hun kennis van bomen en houtachtige gewassen is van onschatbare waarde bij het beheer en behoud van diverse ecosystemen.

Ivoordistel

Tekst: Els,

Foto's: Suzanne en Laurie

6

TIP: Kwekerij Lovendaal - voor natuurlijke bloemen en planten

Op hun boerderij erf combineert Kwekerij Lovendaal een pluktuin met een kwekerij voor vaste planten. Struin rond en bewonder de volwassen moederplanten en pluk je eigen boeket. Op de verkoopbedden staat een uitgebreide verzameling vaste planten voor in elke tuin.

Kwekerij Lovendaal kan je op weg helpen met een beplantingsplan. Bij het samenstellen van een beplanting streeft men een ecologisch functionerende vegetatie na. De planten worden geselecteerd op hun functie hierin en vervolgens op groeivorm, bloeiperiode en kleur, insectvriendelijkheid en klimaatbestendigheid. Alle planten worden gekweekt op biologische potgrond. Adres: Kwekerij Lovendaal, Witveldweg 2 in Grubbenvorst

Met de plantenwerkgroep naar de Elsbeemden

De Elsbeemden liggen net ten zuiden van Sevenum, vlak aan de A67. Het natuurgebied is 65 ha groot en vormt een onderdeel van het project Molenbeekdal van Staatsbosbeheer. Er stromen twee beken door de Elsbeemden; vanuit het westen stroomt de Grootte Molenbeek die een aantal jaren geleden weer meanderend en ondieper maar breder is gemaakt en vanuit het zuiden stroomt de Elsbeek die in de Grote Molenbeek uitmondt. Door de herinrichting is het hele gebied natter geworden. De begroeiing bestaat voor een groot deel uit broekbossen en natte graslanden. Er komen veel planten voor die zich in een natte omgeving goed thuis voelen, zoals Zwarte els, Pluimzegge en Waterviolier. Er zijn bovendien enkele stukken weiland afgegraven, waardoor een plasdrasgebied is ontstaan. Er liggen verder nog tien poelen in het gebied en dit alles zorgt voor een grote rijkdom aan flora en fauna.

We vertrekken op zondag 1 september om 9.00 uur vanaf de Geldmaat aan de Napoleonsbaan Zuid 1 in Baarlo.

Lezing over kruiden door Diana Vossen

Op woensdag 17 juli geeft Diana Vossen een lezing over kruiden. Van huis uit is Diana apothekersassistente, maar ze is vanuit haar grote liefde voor de natuur een opleiding gaan volgen als Herborist bij kruidencentrum de Sprenk in de Mortel.

Een Herborist is een kruidkundige met veelzijdige kennis over gezondheid bevorderende planten. Apothekersassistente en herborist is helemaal geen vreemde combinatie. Immers de grondslag van onze hedendaagse geneeskunde zijn planten; aspirine komt oorspronkelijk uit de wilgenbast, tijmsiroop gebruiken we ook vandaag de dag nog steeds.

Het eigen maken van de kennis van planten is dan ook een groot onderdeel van het beroep Herborist. Deze kennis kan op allerlei manieren worden toegepast. Bijvoorbeeld 'Welke planten kun je verwerken tot een crème of zalf?' of 'Welke eigenschappen van planten verwerk je in een shampoo of badproduct'. Maar ook; 'Hoe maak je een lekkere thee, siroop of gelei'. Het brede scala aan toepassingen zorgt ervoor dat de Herborist veel verschillende kennis in zijn rugzak heeft.

De lezing is op woensdag 17 juli vanaf 20.00 uur in Aan 't Paedje, Zuivelstraat 3a in Baarlo.

Kruiden in de Grootte Peel

Op zondag 21 juli neemt herborist Diana Vossen ons mee door de Grootte Peel op zoek naar eetbare kruiden. Er zijn twee mogelijkheden om aan te sluiten: Om 11.00 uur en om 14.00 uur. Na afloop is er een proeverijtje, waarbij we diverse toepassingen van kruiden mogen proeven. Van te voren opgeven bij: elsvanknippenberg@live.nl

*Foto Els:
Boerenwormkruid*

Langs de Lollebeek op een mooie zondagochtend

Op zondag 7 juli staan 9 natuurliefhebbers klaar voor een wandeling langs de Lollebeek.

Ons eigenlijke plan om de Castenrayse vennen te bezoeken kan niet doorgaan. Vanwege de vele neerslag zijn hier de paden te modderig en op sommige plaatsen onbegaanbaar. Als alternatief is gekozen voor een excursie langs de Lollebeek.

Het startpunt van de wandelroute 'Lollebeek' is eveneens bij de Sint Matthiaskerk van Castenray. We lopen naar rechts en we gaan onder de autoweg A73 door via een tunneltje. Dan zijn we al buiten de bebouwde kom en niet veel later komen we op een goed beloopbaar pad langs de Lollebeek. De Lollebeek vormt een ecologische verbinding tussen de natuurgebieden Castenrayse Vennen en de Diepeling. De van oorsprong sterk meanderende Lollebeek is ooit bij een ruilverkaveling gekanaliseerd. In 2014 is het gedeelte ten oosten van de A73 heringericht en hier meandert de beek nu weer als vanouds. Langs de beek is een brede strook aangeplant en er is nieuwe natuur ontstaan.

We zien duidelijk hoe de natuur zich hier heeft ontwikkeld; er zitten heel veel vlinders, libellen en juffers. We zien onder andere: het Landkaartje in zomervorm, Atalanta, Bont zandoogje, Boomblauwtje, Bruin zandoogje, Klein geaderd witje, Groot dikkopje. Weidebeekjuffer, Viervleklibel, Bruinrode heidelibel en diverse blauwe juffertjes, zoals de Blauwe breedscheenjuffer. Tussen het gras zitten twee Grote groene sabelsprinkhanen, het zijn allebei vrouwtjes, want ze hebben beide een legboor.

Het onverharde pad brengt ons via enkele klaphekjes langs een educatiepoel. We proberen het trekveertje uit en lopen een stukje over een vlonder. Onze gids pompt grondwater op met een handpomp dat over een waterrad in een houten watergoot loopt op weg naar de Lollebeek.

We horen ook veel vogels: Tjiftjaf, Boerenzwaluw, Zanglijster, Merel, Vink, Geelgors, Winterkoning, Zwartkop, Roodborst, Fazant en we zien een Blauwe reiger.

De begroeiing is uitbundig, we zien: Gewone berenklaauw, Grote Wederik, Moerasvergeet-mij-nietje, Echte koekoeksbloem, Moerasspirea, Koninginnekruid, Duizendblad, Kalmoes, Gele lis, Kattenstaart, Moerasandoorn, Grote lisdodde, Grote waterweegbree, Akkerdistel, Speerdistel, Jakobskruiskruid met zebrarupsen van de Jakobsvlinder, Biggekruid, Watermunt, Kleine melkeppe, Kaardenbol, Sint-Janskruid en Grasklokje. In het water van de beek staat Kikkerbeet, Pijlkruid en Grote egelskop. We komen langs een beverdam en we zien veel vraatsporen van de bever die hier heel actief is.

We lopen richting de ontgrondingsplassen van de Diepeling, waar sinds 1975 zand wordt afgegraven. Hierdoor is een waterplas van enkele tientallen hectaren ontstaan. Na een tijdje komen we weer in de bebouwde kom van Castenray en al snel zijn we weer bij ons uitgangspunt na een heerlijke ochtend vol verrassingen met dank aan onze gids Frans Kesselmans.

Tekst: Els

Foto's: Suzanne en Laurie

Foto: Bont zandoogje

Nachtvlinders kijken met Jan en Riek

Op woensdag 14 augustus komen Jan en Riek weer naar Baarlo om ons kennis te laten maken met de wereld van de nachtvlinders.

In Nederland leven meer dan 2400 soorten vlinders. Een groot deel daarvan zijn macro-nachtvlinders (ongeveer 865 soorten) of micro-nachtvlinders (heel kleine vlindertjes, ruim 1480 soorten). Het verschil tussen dag- en nachtvlinders lijkt heel simpel: dagvlinders vliegen overdag en nachtvlinders 's nachts. Maar dat is niet helemaal waar, want er zijn ook nachtvlinders die overdag vliegen: de dagactieve nachtvlinders. Nachtvlinders zijn vaak minder opvallend gekleurd, maar er bestaan ook hele felgekleurde nachtvlinders. Om echt zeker te weten of je een dagvlinder of een nachtvlinder hebt gezien, kan je kijken naar de voelsprietten (antennen) of de stand van de vleugels. De voelsprietten van een vlinder, ook wel antennen genoemd, zijn een goed kenmerk om te weten of je te maken hebt met een dagvlinder of met een nachtvlinder. Zit er een soort 'knopje' op het eind van de antenne? Dan is het een dagvlinder.

Zijn de antennen draadvormig of geveerd? Dan is het een nachtvlinder.

Een andere verschil waar je op kunt letten, is de stand van de vleugels. Wanneer dagvlinders rusten houden ze hun vleugels meestal dichtgeklaapt, boven hun lichaam. Nachtvlinders doen dat anders: zij leggen hun vleugels juist plat. Maar dit kenmerk werkt niet altijd: als dagvlinders lekker zitten te zonnen, leggen ze hun vleugels ook plat. De meeste nachtvlinders vliegen alleen 's nachts, maar er zijn ongeveer 100 soorten nachtvlinders die ook overdag actief zijn. Dat noemen we dagactieve nachtvlinders. Net als dagvlinders vliegen ze rond als het zonnig is en drinken nectar uit bloemen. Ze worden dan vaak verward met dagvlinders. Wil je meer weten over de wereld van de nachtvlinders? Kom dan woensdag 14 augustus vanaf 20.00 uur naar Aan 't Paedje, Zuivelstraat 3a in Baarlo. Aansluitend aan de lezing gaan we indien het weer het toelaat in het Kuukven op zoek naar nachtvlinders met een lamp en een laken.

Op bezoek in de Verborgene Tuin

De Verborgene Tuin is een oude tuin van zo'n 4.500 vierkante meter met een rijke geschiedenis. In 1963 werd de eerste boom geplant en sindsdien groeide de tuin uit tot een stukje verborgene paradijs voor elke tuinliefhebber. De tuin is meer dan een verzameling oude bomen en bijzondere planten. Het is het levenswerk van Toon en Nell Gerits-Kuipers en de tuin groeide in de loop van de jaren mee met hun gezin. De tuin kende verschillende gedaantewisselingen. Van grasveld met fruitbomen en speeltoestellen voor de kinderen tot een verwarmde subtropische kas met exotische planten. Na de dood van Toon in 2003 heeft Nell tot 2015 de tuin opengesteld voor publiek. In 2016 verkocht zij haar huis met de tuin aan Johan Spee en Rianne Remkes. Met veel passie en respect voor de historie van de tuin hebben zij er hun eigen plek van weten te maken. Uit eerbetoon aan Nell om dit tuinerfgoed niet verloren te laten gaan, is de tuin vanaf 2023 weer geopend voor publiek. Adres van De Verborgene Tuin: Moutzdijkweg 106, Hout-Blerick. Afhankelijk van het weer begint de rondleiding om 10.00 uur of om 14.00 uur, dus kijk even op onze website voor meer informatie.

Na afloop is er koffie en iets lekkers!

Pas op voor de grasaren van het kruipertje!

Van alle grassoorten die in een stad voorkomen is het kruipertje (*Hordeum murinum*) ongetwijfeld de meest bekende. Dit gras met de lange naalden aan de aar is nauwelijks met andere grassen te verwarren. Vrijwel iedereen heeft er in zijn kindertijd mee kennis gemaakt. Op speelveldjes, rommelhoekjes en andere terreintjes waar kinderen graag spelen, is dit gras te vinden.

Kruipertje is een echte cultuurvolger, een begeleider van de mens en zijn huisdieren. Waar we het aantreffen is de invloed van de mens groot. Het zijn zonnige droge plekken die betreden worden en waar de bemesting geleverd wordt door het storten van tuinafval of door honden.

Al vroeg in het jaar groeit kruipertje in de hoogte uit, waardoor het eenjarige rozetplanten die ook van een warme en droge standplaats houden, verdringt. De kafjes van de vruchten van kruipertje hebben zes lange naalden voorzien van weerhaakjes. Die zorgen er voor dat de vruchten aan kleding van mensen en de vacht van dieren blijft zitten en aldus verspreid worden. Op die manier is kruipertje ook vanuit het Middellandse Zeegebied over een groot deel van Europa verspreid geraakt en dan met name in de warmere en neerslagarme streken. Dat maakt het tot een uitgesproken stadsplant want in de stad zijn altijd wel plekken te vinden die relatief droger en warmer zijn. Maar de plant is ook te vinden langs fietspaden en wandelpaden in het bos.

Kinderen stoppen de aar met de punt naar boven in hun mouw. Door de haakjes aan de kafnaalden kruipt het kruipertje dan naar boven. Zo komt dit gras aan zijn Nederlandse naam.

De geslachtsnaam 'Hordeum' betekent 'gerst' en is waarschijnlijk afgeleid van een ouder woord dat 'stekel' betekent. Het geslacht is dus genoemd naar de kenmerkend lange kafnaalden. De soort aanduiding 'murinum' betekent 'muis'. Een andere naam voor kruipertje is 'muizengerst'. De vraag is of de verwijzing naar 'muis' te maken heeft met de voedselvoorkeur van de muis of met vorm van de vrucht.

De scherpe weerhaakjes aan de naalden van het kruipertje kunnen voor problemen zorgen, want deze kunnen in de vacht van een hond, kat of ander dier terecht komen en op den duur de huid gaan irriteren. Dit kan leiden tot irritaties en ontstekingen. De grasaar kan behalve in de huid ook in de neus of in de oren van een dier terecht komen. Een bezoek aan de dierenarts is dan onvermijdbaar. Als je hond wordt uitgelaten in een gebied waar veel grasaren voorkomen, check dan na afloop van de wandeling of er geen grasaren in de vacht, tenen of het gezicht zitten.

De bloeitijd van kruipertje begint in juni en duurt tot laat in het najaar. Als de plant is uitgebloeid vallen de kafnaalden uiteen in heel veel kleine graankorrels en die zorgen voor de meeste problemen. Tot in december komen ze voor en uit ervaring weet ik dat ze erg gevaarlijk zijn voor je huisdier.

Els

Orchideeën in het Raayerbos

Ook dit jaar staan er weer orchideeën in het Raayerbos.

Als je goed kijkt dan zie je ze overal, het is de Brede wespenorchis, dit is de meest algemene orchideeënsoort van Nederland, maar daarom niet minder mooi!!

Brede wespenorchis

Natuur in de buurt: Berckterveld en Romeinenweerd

Op zondag 5 mei zijn we met de plantenwerkgroep op pad bij het Berckterveld en de Romeinenweerd. Aan de Maas waait een fris briesje en we hopen dat de zon nog door de wolken komt. Het heeft de afgelopen dagen weer behoorlijk geregend en dat is ook hier aan de oevers van de Maas te merken. Vanaf de parkeerplaats bij de uitkijktoren gaan we met een groep van 7 belangstellenden door het klaphekje omlaag. Er is hier onlangs veel gekapt om de doorstroming van de Maas bij hoogwater te bevorderen en helaas hebben veel meidoornstruiken het veld moeten ruimen. Gelukkig is een enorme wilg die aan het water staat, gespaard gebleven.

We zien dat de Gele lis al prachtig in bloei staat, niet alleen langs de waterkant maar ook in de uiterwaarden; dat geeft wel aan hoe nat het hier is.

Het eerste plantje waar we bij stil staan is Glad walstro te herkennen aan de kransvormige bladeren en de gladde vierkante stengel. Verderop staat ook Kruisbladwalstro dat opvalt door de geelgroene bloemetjes; een extra mooie schakering in het palet met al die groene kleuren.

We zien Kruipe boterbloem, Fluitenkruid, Gewone veldsla, Gewoon barbarakruid, Akkerdistel, Speerdistel, Slipbladige ooievaarsbek, Margriet, Poelruit en Gevlekte rupsklaver met de kenmerkende zwarte vlekken midden op de blaadjes. Sint Janskruid; *Hypericum perforatum* genoemd met een verwijzing naar de oliekliertjes in de blaadjes. Als je de blaadjes tegen de zon in houdt, dan lijken de kliertjes net gaatjes. Sint-Jansolie vervaardigd uit het kruid wordt gebruikt bij brandwonden en zonnebrand. Preparaten van Sint-Janskruid bevatten hypericine een stof met een antidepressieve werking.

Ook zien we Jakobskruid, Echte Valeriaan, Knoopkruid, Wilde reseda; een waardplant voor het Groot koolwitje met zachtgele bloemen, Reukeloze kamille en Akkervergeet-mij-nietje.

Even later komen we bij de Brand, een stroompje dat normaal rustig kabbelend uitmondt in de Maas. Door de vele regen van de afgelopen tijd is de Brand nu uitgegroeid tot een klein beekje. Langs de stapstenen staat Watermunt, Moerasspirea, Gewone agrimonie, Look zonder look en Hondsdraf.

Wilde
reseda

We steken allemaal zonder nat te worden via de stapstenen of beneden bij de monding het beekje over en vervolgen onze wandeling. We zien de Kruisdistel, een soort uit de schermbloemenfamilie, hoewel je vanwege het zeer stekelige uiterlijk denkt met een distel te maken te hebben. De hele plant is zeer stekelig, niet alleen de bladeren maar ook de stengels en bloeiwijzen. De Kruisdistel heeft zich geheel en al aangepast aan de standplaats. De leerachtige bladeren en stengels zorgen ervoor dat de verdamping minimaal is en de stekels beschermen de plant tegen vraat door dieren, ook heeft de Kruisdistel een tot wel twee meter lange zeer diep reikende wortel. We zien Gewone berenklaauw, Zilverschoon, Vijfvingerkruid, Heksenwolfsmelk en ook de kleine bloemetjes van de Gewone ereprijs en de Veldereprijs worden uitgebreid bewonderd. Ereprijs zou zijn naam te danken hebben aan het feit dat in de Middeleeuwen winnaars van grote toernooien een krans kregen van deze bloemen.

We staan even stil bij de Japanse duizendknoop, ook hier aan de Maasoever is deze invasieve exoot te vinden. De bladeren zien er verbrand uit, er is wellicht een poging gedaan om ze op deze plek uit te roeien, maar dat is niet gelukt want er komen alweer jonge scheuten op.

Grasmus

Vanuit de struwelen met bramen klinkt het gezang van veel verschillende soorten vogels. We horen de Spotvogel, Scholekster, Fazant, Koekoek, Tjiftjaf, Zwartkop, Grasmus, Merel, Kauw, Putter, Groenling, Vink, Geelgors, Roodborsttapuit, Winterkoning en Heggenmus en over het water scheert een IJsvogel.

We zien de uitgebloeide Kaardenbollen staan, waarvan de zadjes een lekkernij zijn voor onder andere de Putter. Er staan her en der prachtige exemplaren van de Gewone smeewortel, in de kleuren licht roze, crème wit en lila.

Even verderop staat Aardpeer langs de waterkant. Nadat we over een hekje zijn geklommen, zien we duidelijk de sporen van de Bever; een looproute vanuit de Maas naar een van de plassen in de Romeinenweerd, verse knaagsporen en een oeverhol dat is ingestort.

Hier staat ook de Ratelaar die zich langs de Maas op enkele plekken heeft gevestigd. Ratelaar is een halfparasiet; de wortels parasiteren op gras en klaver en zo haalt de ratelaar hier een gedeelte van zijn voedingsstoffen uit.

Op de plassen zien we Wilde eend, Boerengans, Krakeend, Grauwe gans en Meerkoet.

Helaas puilt een van de plassen uit met Parelvederkruid; een invasieve exoot die het water als een deken bedekt. Licht en zuurstof kunnen niet meer doordringen in het water, waardoor ondergedoken waterplanten en fauna afsterven.

Parelvederkruid is ooit als vijverplant in Nederland geïntroduceerd en mede doordat vijvereigenaren overvloedige planten in de natuur dumpen heeft de plant zich verder verspreid.

We gaan naar links en zien hier een stuk grond dat is afgezet. Op deze plek hebben bij wijze van experiment vorig jaar enkele varkens de Japanse duizendknoop bestreden. Varkens hebben een talent om te graven en te grazen. Ze leggen de wortels van de plant bloot en eten de wortelknollen op; hierdoor wordt de groei beperkt en de verspreiding gestopt.

De varkens zijn al een tijdje verdwenen en ook de Japanse duizendknoop is binnen de omheining verdwenen. Net buiten de omheining staat wel heel veel Reuzenberenklauw; ook een invasieve exoot.

We lopen verder en komen bij de dijk, hier staat Ringelwikke, Voederwikke, Gele morgenster, Gewone vogelmelk en Scherpe boterbloem.

Ter hoogte van het Berckterveld gaan we via een klaphekje weer het weiland in en al struinend vervolgen we onze wandeling richting de uitkijktoren.

Ondertussen is er ook een bleek zonnetje tevoorschijn gekomen.

We zijn op zoek naar de Rode ogentroost, net als de Ratelaar een halfparasiet die met de wortels water en zouten uit de wortels van grassen haalt. We moeten even zoeken maar dan zien we in een keer heel veel plantjes staan. Er zitten nog geen bloemen in die komen pas aan het begin van de zomer. Ogentroost wordt van oudsher gebruikt bij diverse oogandoeningen, zoals bijvoorbeeld bij rode en tranende ogen en dankt zijn naam aan de vermeende geneeskracht (troost) bij oogziektes. Bij de uitkijktoren kijken we nog een tijdje naar de vogels die in de braamstruiken zitten en we zien: de Grasmus, Tuinfluiter en de Kneu toont uitgebreid zijn verenkleed vanuit een zangpost in de top van de bramen. We zijn aan het einde gekomen van een prachtige ochtend en we keren allemaal met een tevreden gevoel huiswaarts.

Tekst: Els

Foto 's: Suzanne en Laurie.

Gele morgenster